

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/100/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

208/2011. (VII. 21.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2011. február 23-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2011. július 21-én – dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2011. február 23-án fogatosított rendőri intézkedések és mulasztások (közlekedésrendészeti ellenőrzés keretében történő igazoltatás, ruházatátvizsgálás, valamint előállítás; hozzátartozó, illetve képviselő értesítésének elmulasztása, panaszjogról való tájékoztatás elmulasztása), valamint a rendőri hangnëm miatt aznap terjesztette elő panaszát elektronikus úton, amit 2011. április 5. napján postai úton megerősített, illetve azt kiegészítette.

I.

1) A panaszbeadvány és annak kiegészítése szerint a panaszos 2011. február 23-án 13 óra körül Budapest XVIII. kerületében a munkahelyéről egy közeli boltba tartott gépkocsijával, amikor egy útkereszteződésében szolgálati gépjárművel közlekedő rendőrök megállították. A rendőrségi gépkocsiból csak az egyik rendőr szállt ki

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

(akinek azonosító számát a panaszos utóbb feljegyezte), míg a másik rendőr az intézkedés végéig a jármű volánjánál ült.

A panaszt intézkedés alá vonó rendőr bemutatkozott, de nem igazolta magát. Közúti ellenőrzésre hivatkozva – konkrétabb cél, illetve a vonatkozó jogszabályi rendelkezések megjelölése nélkül – elkérte a panaszos okmányait és az autó forgalmi engedélyét.

Amikor a panaszos a gépkocsi papírjait átadta, észrevette, hogy személyazonosító iratai a helyszíntől 3 percre levő munkahelyén maradtak, kabátja zsebében. A panaszos ezt közölte a rendőrrel, aki azonban felszólította őt, hogy parkoljon le a gépkocsival, zárja le, mert előállítja a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságra. A panaszos kérte a rendőrt, hogy menjenek vissza a közeli munkahelyére az iratokért, illetve felajánlotta a panaszos azt is, hogy a helyszínre viteti igazolványait.

A rendőr a panaszos minden kérését elutasította és „egyre agresszívebben” szólította fel a leparkolásra és a gépkocsi lezárására. A panaszos ennek eleget tett, majd a rendőr – az intézkedés céljának közlése és jogszabályi hivatkozás nélkül – arra utasította, hogy álljon a rendőrségi gépkocsi motorháztetejéhez, pakoljon ki zsebeiből, fordítsa ki, és húzza fel nadrágszárát. Emiatt a panaszos megalázva és nevetségesnek érezte magát a forgalmas utcán. Zsebeiből kipakoltatott papírpénzét pedig intézkedés közben a szél szétfújta a motorháztetőről.

A panaszt ezt követően a szolgálati gépkocsival, megkülönböztetett jelzést használva beszállították a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságra, ahol a folyosón ültették le. Egy idő elteltével a panaszoshoz lépett egy harmadik – az intézkedőktől különböző – rendőr, aki megkérdezte, hogy miért nem adta meg adatait az intézkedő rendőröknek. A panaszos erre azt válaszolta, hogy azért, mert nem kérdezték meg tőle, sőt ezirányú kérését is elutasították, ha nem így történt volna, „most nem töltené feleslegesen az idejét a rendőrségen”. Miközben a panaszos ezzel a rendőrrel beszélgetett, a helyszínen intézkedő rendőr folyamatosan azt mondogatta, hogy ő kérdezte a panaszos adatait, amire a panaszos közölte, hogy az nem igaz.

A folyosón a panaszos végül bediktálta az adatait az intézkedő rendőrnek, aki bement az egyik irodába. Később ismét megjelent a folyosón, ahol aláíratta a panaszzal az előállítás időtartamáról szóló igazolást. Ekkor a panaszos az igazoláson a megfelelő rész aláhúzásával jelezte, hogy panaszt kíván tenni. A rendőr bekiabált az irodába, hogy „panaszt akar tenni”, amire kikiabáltak: „a lap alján levő címen megteheti”. A panaszos kérte a helyszínen intézkedő rendőröket, hogy mutakozzanak be és adják meg azonosító számukat. A panaszos kérésnek a szolgálati gépkocsiban maradó rendőr azonnal eleget tett. A panaszzal szemben ténylegesen intézkedő rendőr viszont sarkon fordult és elindult, közben pedig azt mondta, hogy az intézkedés elején már bemutatkozott. A panaszos végül leolvasta az azonosító számát. A panaszt nem tájékoztatták jogorvoslati lehetőségéről, a Testületről a kapott igazolás alapján szereplő elérhetőség alapján szerzett tudomást.

Az intézkedést követően a panaszost szabadon bocsátották a rendőrkapitányságról, ahonnan a több kilométerre levő gépkocsijához magának kellett eljutnia.

A panaszbeadvány szerint már a rendőri intézkedés elején kikapcsoltatták a panaszos mobiltelefonját, annak okát azonban nem közölték. A panaszos így senkit nem tudott értesíteni, hogy az eredetileg 10 percesre tervezett vásárlás helyett hova tűnt el órákra.

A rendőrkapitányság folyosóján a panaszosnak odaadták az előállítás időtartamáról szóló igazolást, hogy azt írja alá, ahhoz azonban „kitöltési útmutatót” nem kapott. A panaszostól korábban nem kérte meg, hogy hozzátartozója kiértékelését kéri-e, ezért a panaszos úgy gondolta, hogy a megfelelő részt alá kell húznia, ezért az igazolás mindkét példányán a „nem kérte” mondatrészt húzta alá. Az „előállításával és a rendőri intézkedés módjával szemben panasszal él – nem él” résznél pedig a „panasszal él” szavakat húzta alá.

A panaszos elismeri, hogy hibázott, mert nem voltak nála az okmányok, mégis „felháborítónak és aránytalannak” érezte a vele szemben fogantatott intézkedést, amelynek során mindvégig azt érezte a rendőr vele, hogy hatalmánál fogva bármit megtehet, és fölényesen, nagyképűen viselkedett.

A panaszos a fentiek miatt kérte a Testület panaszának kivizsgálására.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatása szerint a panaszossal szemben a Közrendvédelmi Osztály két rendőre – egy r. főtörzsőrmester segédelőadó nő és egy r. őrmester mozgóőr – intézkedett.

A tájékoztató levél szerint a panaszost a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság illetékességi területén elrendelt „Látni és látszani” elnevezésű közlekedésbiztonsági akció keretén belül vonták közlekedésrendészeti ellenőrzés alá.

A kapitányságvezető – a Testület felvilágosítás-kérése alapján – arról is tájékoztatást adott, hogy a rendőrkapitányság épületében a panaszost nem vonta intézkedés alá másik rendőr, csak az ügyeletes tiszti szolgálatot ellátó r. százados érdeklődött az előállítás okáról. Ugyanakkor a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának egyik r. őrmestere, aki éppen szolgálati feladatait teljesítette a rendőrség épületében, felismerni vélte a panaszost, tekintettel arra, hogy az Igazgatásrendészeti Osztály „számtalan alkalommal kérte [a panaszos] elővezetését

korábbiakban elkövetett szabálysértések miatt, amit közölt az illetékes szabálysértési előadóval, aki átadott a panaszos részére egy 10.000 forintról szóló postai befizető lapot”.

2) Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint 2011. február 23-án a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának két rendőre a rendőrkapitányság illetékességi területén „Látni és látszani” elnevezésű közlekedésbiztonsági akcióban vett részt. Ennek keretében 14 óra 20 perckor a XVIII. kerület, V. és P. utca kereszteződésénél megállásra intettek egy tehergépkocsit, és annak vezetőjét – a panaszost – igazolásra szólították fel. Az intézkedés során megállapították, hogy a panaszos nem tartotta magánál személyi és menetokmányait. A rendőrök ezt követően lezárták a tehergépkocsit, ruházatát átvizsgálták, azt követően pedig személyazonosságának megállapítása céljából a rendőrkapitányságra előállították, ahol az ügyeletes tisztnek sérülés- és panaszmentesen átadták.

A panaszos adatait az ügyeleten keresztül leellenőrizték, ami alapján a panaszos körözésben nem szerepelt, eltiltás hatálya alatt nem állt, az általa vezetett tehergépkocsi nem volt kivonva a forgalomból. A rendőrök egyúttal szabálysértési feljelentéssel éltek a panaszossal szemben a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 4. §-ának (1) bekezdés a) pontjába ütköző szabálysértés elkövetése miatt.

A jelentés szerint a panaszost az a Rendőrségről szóló 1994 évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-ának (1) bekezdés I. fordulata alapján igazoltatták, a 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján – magát hitelt érdemlően igazolni képtelen személy – előállították. A panaszossal szemben kényszerítő eszközt nem alkalmaztak.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót és az előállítás idejéről szóló igazolást kiadták. Az előállítás oka 2011. február 23-án 15 órakor megszűnt, a panaszos szabadon bocsátása megtörtént.

3) Az előállítás végrehajtásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás alapján az igazoltatás és az előállítás jogszerű és szakszerű volt.

4) A szabálysértési feljelentés az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben foglaltakhoz [állásfoglalás II. rész 2) pont] képest az alábbi többlet információt tartalmazza.

Amikor a panaszos iratait elkérték, a panaszos – kérésre – elmondta, hogy azok a lakásán maradtak. A rendőrök az adatokat bemondás alapján akarták rögzíteni, de a panaszos közölte, hogy „nem mondja meg, majd bent a kapitányságon közli, »ha már cirkuszolunk, akkor ő is«”.

A rendőrök megkérték a panaszost, hogy a tehergépkocsit zárja le, azt követően pedig közölték, hogy a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságra előállítják személyazonosságának megállapítása céljából.

Megállapították, hogy a panaszos személykörözés hatálya alatt nem áll, nincs eltiltva a járművezetéstől, a jármű tárgykörözésben nem szerepel.

A rendőrök a feljelentésben megjegyezték, hogy a panaszos az intézkedés végén elkérte nevüket és jelvéyszámukat, és közölte, hogy panasszal kíván élni az intézkedés ellen.

5) Az előállítás időtartamáról szóló igazolás tanúsága szerint a személyi szabadságot korlátozó intézkedés az Rtv. 33. §-a alapján 2011. február 23-án 14 óra 20 perctől 15 óráig tartott. A panaszos hozzátartozója (képviselője) kiértesítését nem kérte, az előállításával és a rendőri intézkedés módjával szemben panasszal él; továbbá élelmezést nem kért. Az igazolásra a panaszos ráírt két azonosító számot, amelyek mellett egy „N”, illetve „F” jelzés szerepel (a rendőrségi dokumentumok alapján ez arra utal, hogy a rendőrök egyike nő, a másik férfi volt). A dokumentum tartalmazza – más jogvédő szervezetek mellett – a Testület elérhetőségeit. A dokumentumot a panaszos aláírta.

6) Az intézkedő rendőrök jelentést készítettek a panaszolt rendőri intézkedés részleteiről.

A rendőri jelentés az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben [állásfoglalás II. rész 2) pont] és a szabálysértési feljelentésben [állásfoglalás II. rész 4) pont] írtakhoz képest az alábbi kiegészítő információkat tartalmazza.

A r. őrmester a megjelölt helyen és időpontban az említett közlekedésbiztonsági akció keretében megállásra intette a panaszos által vezetett tehergépkocsit. A napszaknak megfelelően üdvözölte, bemutatkozott, közölte szolgálati helyét, azt követően pedig a panaszost igazolásra szólította fel. A r. őrmester közölte a panaszossal az intézkedés tényét és célját. A panaszos elmondta, hogy semmiféle irat nincs nála, azokat az otthonában felejtette, illetve azt is közölte, hogy a tehergépkocsi nem a sajátja, hanem annak a kft.-nek a tulajdonát képezi, ahol dolgozik.

Mivel a panaszos a helyszínen semmilyen személyazonosításra alkalmas fényképes irattal nem rendelkezett, a rendőr közölte vele, hogy személyazonosságának megállapítása céljából a rendőrkapitányságra előállítja, illetve vele szemben szabálysértési feljelentéssel él, mivel menet közben nem tartotta magánál vezetői engedélyét. A r. őrmester ruházátvizsgálatot hajtott végre, amelynek során megkérte a panaszost, hogy a zsebében levő értékeit a szolgálati gépkocsi motorháztetejére pakolja ki. Ennek során a panaszos zsebéből papírpénz került elő, ami a szeles időjárás miatt a motorháztetőről a földre került, de a panaszos azt felvette, és hiánytalanul visszatette a zsebébe.

A rendőr ezt követően megkérte a panaszost, hogy a járművet zárja le, a mobiltelefonját „lehetőség szerint az előállítás időtartama alatt tartsa kikapcsolt állapotban”, és foglaljon helyet a szolgálati gépkocsi hátsó ülésén. Mielőtt a panaszos beült, a r. őrmester rögzíteni akarta a személyi adatait, a panaszos azonban közölte, hogy nem mondja meg, „majd a kapitányságon megmondom, ha már cirkuszosunk, akkor ő is”.

A rendőrkapitányság épületéhez tartó úton a panaszos mindvégig azt hangoztatta, hogy „a XVIII. kerületi rendőrök jobban tennék, ha a bűnözők után nyomoznának, és nem őt zaklatnák állandóan.” A rendőr azon kérdésére, hogy korábban volt-e már ügye a rendőrkapitányságon, azt felelte, hogy igen.

A rendőrkapitányságra érve a panaszost sérülésmentesen átadták az ügyeletes tisztnak. Adatait bemondás alapján rögzítették. Az ügyelethen keresztül ellenőrizték, ami alapján a panaszos körözésben nem szerepelt. Az ügyeletes tiszt megkérdezte a panaszost, hogy miért állították elő, ekkor a r. őrmester elmondta, hogy a panaszos úgy vett részt a forgalomban, hogy nem tartotta magánál személyi és menetokmányait.

A személyes szabadságot korlátozó intézkedésről szóló jelentés elkészítésének ideje alatt a panaszos a leíró helyiség előtt foglalt helyet, ahol egy r. őrmester felismerni vélte a panaszost, akinek elővezetését több ízben kérte a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztálya, így az adott hétre is, a részére kiszabott és meg nem fizetett pénzbüntetés miatt.

A szabálysértési osztály előadója a helyszínen átadott a panaszos részére egy postai befizető lapot, amelyen 10.000 forint szerepelt, amit ha befizet, mentesül az elővezetés alól.

A r. őrmester 15 órakor közölte a panaszossal, hogy a jelentést elkészítette, az ahhoz tartozó nyilatkozatot részére átadta, hogy töltsse ki, írja alá, amennyiben panasza van, azt jelezze. Kiállította továbbá az előállítás időtartamáról szóló igazolást, amelynek egyik példányát szintén átadta a panaszosnak.

A panaszos ekkor közölte, hogy az igazoláson szereplő Testületnél panasszal fog élni, valamint ismételten megkérte a rendőröket jelvényt számuk megadására, mert az intézkedés kezdetén azt nem jegyezte meg. Kérésének eleget téve a rendőrök ismételten, jól érthetően és hangosan közölték nevüket, rendfokozatukat, beosztási helyüket, valamint jelvényt számukat. A panaszos ezt megköszönve távozott a rendőrkapitányság épületéből.

7) A Testület további felvilágosítást kért a panaszolt rendőri intézkedés részleteit illetően. A panaszossal szemben intézkedő r. főtörzsőrmester – a feltett kérdések alapján – kiegészítő jelentésében az alábbiakat adta elő.

A panaszos a rendőri intézkedés során azt közölte, hogy személyi és menetokmányait az otthonában felejtette, ami azonban a helyszíntől távol esett. A panaszos azt mondta, hogy munkahelye található a közelben (3 percre). A Testület azon kérdésére, hogy a rendőrök közölték-e a ruházatátvizsgálás okát és milyen jogszabályi hivatkozás hangzott el azzal összefüggésben, a rendőr azt nyilatkozta, hogy a r. őrmester – miután közölte a panaszossal, hogy személyazonosságának megállapítása céljából a rendőrkapitányságra előállítja – az Rtv. 29. §-ában foglaltaknak megfelelően ruházatátvizsgálást hajtott végre.

A Testület tájékoztatást kért abban a kérdésben is, hogy közöltek-e a rendőrök a panaszossal – amennyiben igen, úgy milyen – jogszabályi rendelkezést a mobiltelefon kikapcsoltatásával összefüggésben. A r. főörzsőrmester ezzel összefüggésben úgy nyilatkozott, hogy „az előállítás időtartamára tekintettel” kérte a panaszost, hogy mobiltelefonját kapcsolja ki, „hiszen a rendőrségi épületben kifejezetten kérik, hogy mellőzzék a mobiltelefon használatát”. Arra való tekintettel, hogy a panaszost személyazonosságának megállapítása céljából állították elő, nem volt indokolt az előállító helyiségben való előállítása, ezért kérte a r. főörzsőrmester, hogy arra az időre kapcsolja ki telefonját, hogy ne zavarja az ügyintézés. A panaszos személyazonosságának megállapítása, adatainak BM nyilvántartóból történő lekérése és rögzítése 25 percet vett igénybe, azután a rendőrségi épületből kilépve már használhatta mobiltelefonját.

A Testület felvilágosítást kért abban a kérdésben is, hogy a panaszos panasztételi lehetőségéről való tájékoztatása megtörtént-e és milyen formában. A r. főörzsőrmester azt a tájékoztatást adta, hogy a panaszos az intézkedés végén, a rendőrség épületében közölte, hogy panasszal kíván élni – amit rögzítettek is a személyes szabadságot korlátozó intézkedésről készült jegyzőkönyvön – azt azonban személyesen fogja megtenni a részére átadott igazoláson szereplő Testületnél.

A Testület tájékoztatást kért az intézkedő rendőröktől továbbá abban a tekintetben, hogy a panaszos kívánta-e hozzátartozóját vagy más személyt (munkahelyét) előállításáról értesíteni, illetve abban a kérdésben is, hogy a rendőrök milyen hangnemet tanúsítottak az intézkedés során. Ezekre a kérdésekre a Testület nem kapott választ.

8) A BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság, mint szabálysértési hatóság határozatot hozott a panaszos által elkövetett szabálysértések elkövetése miatt, és halmazati büntetésként 50.000 forint pénzbírsággal sújtotta.

A szabálysértési határozat indokolása szerint a kérdéses időpontban és helyszínen az intézkedő rendőr igazoltatás céljából megállította a panaszos által vezetett gépkocsit. Az ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a panaszos nem rendelkezett érvényes vezetői engedéllyel, illetve a rendőr felszólítására nem volt hajlandó igazolni magát. Az intézkedő rendőrök előállították a panaszost a BRFK XVIII. Kerületi

Rendőrkapitányságra. A nyilvántartás adatai szerint a panaszos érvényes vezetői engedéllyel rendelkezik.

A panaszos cselekményével megvalósította a KRESZ 4. §-ának (3) bekezdésébe és a személyazonosító igazolvány kiadásáról és nyilvántartásáról szóló 168/1999. (XI. 24.) Korm. rendelet 31. §-ának (1) bekezdésébe ütköző, az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Szabs. r.) 54. §-ának (1) bekezdése szerint minősülő, közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése, valamint a Szabs. r. 27. §-ának (1) bekezdése szerint minősülő, személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése szabálysértését.

III.

A panaszos sérelmezte beadványában a vele szemben fogatosított közlekedésrendészeti intézkedés során a rendőrök szolgálati fellépésének módját, az intézkedés keretében történő igazoltatást és ruházátvizsgálást, továbbá az előállítást, annak során a hozzátartozó értesítésének elmulasztását, a panaszjogról való tájékoztatás elmulasztását, valamint a rendőri intézkedés hangnemét.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. §-ának (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz, a 13. §-ának (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz, az 54. §-ának (1) bekezdése szerinti emberi méltósághoz, az 55. § (1) bekezdése szerinti személyes szabadsághoz és személyi integritáshoz, az 59. §-ának (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez, valamint az 57. §-ának (5) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A közlekedésrendészeti intézkedést az Rtv. 44. §-a szabályozza, amelynek (1) bekezdés b) pontja értelmében a rendőr az Rtv.-ben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti.

A közlekedésrendészeti intézkedés során tehát a rendőrség ellenőrizheti a közlekedési rendszabályok megtartását. Ez az intézkedési jog (egyben kötelezettség) a rendőrséget minden esetben megilleti (és terheli).

A Testület utal a rendőrt terhelő intézkedési kötelezettségre, amelyet az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szabályoz. Eszerint: a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007.

(XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.

A rendőrség tájékoztatása szerint a panaszossal szemben intézkedő rendőrök a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság illetékességi területén elrendelt „látni és látszani” elnevezésű közlekedésbiztonsági akció keretén belül vonták közlekedésrendészeti ellenőrzés alá. Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben és a szabálysértési feljelentésben az szerepel – amit egyébként a panaszos sem vitatott panaszbeadványában –, hogy az ellenőrzés során a rendőrök megállapították, hogy a panaszos nem tartotta magánál személyi igazolványát és vezetői engedélyét. Az intézkedő rendőrök a KRESZ 4. §-ának (1) bekezdése a) pontjába ütköző szabálysértés elkövetése miatt tettek feljelentést a panaszossal szemben.

A KRESZ 4. §-a tartalmazza a járművezetés személyi feltételeire vonatkozó előírásokat. Eszerint járművet az vezethet, aki a jármű vezetésére jogszabályban meghatározott, érvényes engedéllyel rendelkezik, és a jármű vezetésétől eltiltva nincs; a jármű biztonságos vezetésére képes állapotban van, továbbá a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt nem áll, és szervezetében nincs szeszes ital fogyasztásából származó alkohol. A 4. § (3) bekezdése szerint említett engedélyt a vezetőnek vezetés közben magánál kell tartania.

A Szabs. r. 54. §-ának (1) bekezdése szerint a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértését valósítja meg az, aki a KRESZ 3. § (2) bekezdésében, 48. § (4), (7) és (9) bekezdésében, 48. § (12) bekezdés c) és d) pontjában, valamint 51. §-ában meghatározott rendelkezés megsértése kivételével a közúti közlekedés szabályait megszegi – amennyiben a Szabs. r. 42-51. §-a szerinti szabálysértés nem valósul meg.

Tekintettel arra, hogy a panaszos személyi igazolványát nem tartotta magánál, figyelembe kell venni a személyazonosító igazolvány kiadásáról és nyilvántartásáról szóló 168/1999. (XI. 24.) Korm. rendeletnek a személyazonosító igazolvány birtokban tartására vonatkozó szabályait. A jogszabály 31. §-ának (1) bekezdése értelmében az érvényes személyazonosító igazolványt a magyar állampolgár, a bevándorolt, a letelepedett, a menekült és az oltalmazott jogállású személy köteles sértetlenül megőrizni, jogszabályban meghatározott esetekben és módon – felhívásra – bemutatni, a visszavonás elrendelésekor vagy a jogosultság megszűnésekor, illetőleg az új állandó személyazonosító igazolvány kiadásakor a személyazonosító igazolvány átvételére jogosult hatóságnak leadni.

A Szabs. r. 27. §-ának (1) bekezdése szerinti személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelesek megszegése szabálysértését követi el az, aki személyazonosítására alkalmas okmányával kapcsolatos kötelezettségét megszegi, az

igazoltatásra feljogosított személy felszólítására személyi adatainak bemondását, illetőleg az okmány átadását megtagadja, vagy az említett adatokra vonatkozólag az intézkedés során valótlan állít.

A Testület utal az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdésére, amely szerint, akinek az Rtv. IV., V. és VI. Fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el. A Testületnek az idézett, hatáskörét megalapozó jogszabályi előírás alapján nincs hatásköre annak megállapítására, hogy a panaszos magatartásával szabálysértést valósított-e meg, továbbá arra sem, hogy a panaszossal szemben indult szabálysértési eljárást felülbírálja. Töretlen gyakorlata alapján ugyanakkor a szabálysértési tényállásszerűséget a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja: abból a szempontból tehát, hogy egy adott helyzetben a szabálysértés minimális gyanúja fennállt-e, mert enélkül azoknak az egyébként a hatáskörébe tartozó rendőri intézkedésnek az értékelésére sem lenne képes, amelyek alapja a rendőrség megítélése szerint valamely szabálysértés elkövetése.

A Testület megítélése szerint a fent részletezettek észlelése alapján a rendőrök intézkedési kötelezettsége fennállt: közbiztonságot sértő körülményt észleltek, illetőleg a Szolgálati Szabályzat fentebb említett 3. §-ának (1) bekezdésében írt „szabálysértés észlelése” fordulata valósult meg. A Testület megállapítása ugyanakkor nem jelent az ügyben érdemi állásfoglalást a szabálysértés elkövetésével kapcsolatban.

A panaszos igazoltatásának okaként az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben azt rögzítették, hogy az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés 1. fordulata (közrend védelme) alapján történt. A Testület ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy a rendőrség ezen hivatkozása téves volt, ugyanis a panaszost közlekedésrendészeti akció keretében – nem pedig egy szabálysértés elkövetésének észlelése miatt – állították meg, amelynek során megállapították, hogy személyazonosító okmányait és járművezetői engedélyét nem tartja magánál, ezért szabálysértéseket követett el. Helyesen az Rtv. 44. §-a alapján történt az intézkedés alá vonás és az igazoltatás.

A Testület – a bizonyítékok gondos mérlegelését követően, anélkül, hogy a szabálysértési felelősség kérdésében egyébként állást foglalt volna – megállapította, hogy az intézkedő rendőrök az Rtv. 44. §-ának fent hivatkozott (1) bekezdés b) pontja alapján jogszerűen állították meg és igazoltatták a panaszost. Az intézkedés foganatosításával a panaszos személyes adatok védelméhez való jogát jogszerűen korlátozták a rendőrök.

2) A panaszos sérelmezte beadványában, hogy a vele szemben közvetlenül intézkedő rendőr az azonosításra vonatkozó kötelezettségét nem teljesítette: bemutatkozott, de nem közölte azonosító számát. Később a rendőrkapitányságon is csak a másik rendőr

tett eleget a panaszos ezirányú kérésének, az intézkedő rendőr nem. A panaszos sérelmezte azt is, hogy a rendőr nem jelölte meg a vele szemben fogatosított intézkedések (igazoltatás, ruházátvizsgálás) konkrétabb célját, illetve nem közölte a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket azokkal kapcsolatban. A Testület ezekkel összefüggésben az alábbiakat állapította meg.

a) A rendőr szolgálati fellépésére és azonosíthatóságára vonatkozó szabályokat az Rtv. 20. §-a tartalmazza, amelyeket a Szolgálati Szabályzat 4. §-a egészít ki az „udvariassági” szabályok megállapításával.

Az Rtv. 20. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedése során vagy az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha annak eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja, kivéve, ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (ez esetben azt az intézkedést követően kell megtenni).

Amint azt a Testület már számos állásfoglalásában kifejtette, az Rtv. 20. §-ában rögzített követelmények azért bírnak különös jelentőséggel az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára és az intézkedést fogatosító személy kilétére nézve birtokában van a valós és releváns információknak, ezek hiányában ugyanis nincs vele tisztában, ki ellen kell benyújtani a panaszát, nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben fogatosított intézkedés jogszerűségét, és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűsége ellen sem.

A panaszossal szemben intézkedő rendőrök jelentése a panaszolt kérdésekkel kapcsolatban azt tartalmazza, hogy a r. őrmester a napszaknak megfelelően köszönt a panaszosnak, bemutatkozott, közölte szolgálati helyét, felhívta a panaszost személyazonossága igazolására, és közölte az intézkedés tényét és célját. A jelentés szerint továbbá az szerepel, hogy a panaszos az intézkedés végén elkérte nevüket és jelvéyszámukat, amit ők megadtak. A szabálysértési feljelentésben ez utóbbit szintén megjegyezték a rendőrök. A rendőrségi dokumentumok között viszont nem szerepel

olyan körülmény, ami a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztette, és ami miatt az azonosításra vonatkozó kötelezettséget elegendő lett volna az intézkedés befejezésekor teljesíteni.

Jelen esetben a panaszos végül birtokába jutott a rendőrök azonosításához szükséges adatoknak, ami által jogorvoslathoz való jogát nem érte sérelem. A Testület ugyanakkor az egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a panaszossal szemben közvetlenül intézkedő rendőr az intézkedés kezdetén maradéktalanul eleget tett-e az azonosításra vonatkozó kötelezettségének, ezért e tekintetben a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelme nem volt megállapítható.

b) A bizonyítékok egybevetése alapján az intézkedések (igazoltatás, ruházátátvizsgálás) ténye és célja közlésének megtörténte tekintetében a Testület a rendőrség állítását fogadta el. **A Testület megállapítása szerint az intézkedő rendőr az igazoltatás, a ruházátátvizsgálás és az intézkedések célja közlésére vonatkozó kötelezettségének eleget tett, ami által nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.**

3) A panaszos sérelmezte beadványában a vele szemben fogantatosított ruházátátvizsgálást és annak körülményeit is: azt, hogy a rendőrségi gépkocsinál állva ki kellett pakolni zsebeiből, nadrágszárát fel kellett húznia, aminek a forgalmas utcán történt lebonyolítását megalázónak érezte. Panaszolta azt is, hogy a kipakoltatott papírpénzt szétfújta a szél.

a) Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a r. őrmester az intézkedés során megállapította, hogy a panaszosnál nem voltak okmányok, ezért lezáratta vele a gépkocsit, ruházátát átvizsgálta, majd a rendőrkapitányságra előállította. A jelentésben ugyanakkor a hivatkozott jogszabályi rendelkezések között nem tüntették fel, hogy a ruházátátvizsgálás milyen Rtv. szerinti rendelkezés alapján történt.

Az utóbb készített rendőri jelentések egyikében az szerepel, hogy – mivel a panaszos a helyszínen semmilyen személyazonosításra alkalmas fényképes irattal nem rendelkezett – a r. őrmester közölte, hogy személyazonosságának megállapítása céljából a rendőrkapitányságra előállítja, majd ruházátátvizsgálást hajtott végre. Megkérte a panaszost, hogy a zsebéből az értékeit a rendőrségi gépkocsi motorháztetejére pakolja ki, és annak a panaszos zsebéből előkerült papírpénz a szeles időjárás miatt a motorháztetőről a földre került. A panaszos a pénzt felvette, és hiánytalanul visszatette a zsebébe. A második, kiegészítő rendőri jelentésben sem nyilatkoztak a rendőrök arról, hogy közöltek-e a panaszossal jogszabályi rendelkezést az intézkedéssel összefüggésben, csupán az szerepel a dokumentumban, hogy a r. őrmester – miután közölte a panaszossal, hogy személyazonosságának megállapítása céljából a rendőrkapitányságra előállítja – az Rtv. 29. §-ában foglaltaknak megfelelően hajtotta végre a ruházátátvizsgálást.

Az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdése értelmében a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

Az Rtv. 31. §-a szerint pedig, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremszétséto módon.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-ának (1) és (2) bekezdése továbbá úgy rendelkezik, hogy a ruházat, csomag és jármű átvizsgálása bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése tárgyi bizonyítási eszközeinek felkutatására, közbiztonságra veszélyes eszközök kiszűrésére irányulhat. Ruházat-, csomag-, járműátvizsgálásra kerülhet sor különösen: igazoltatás során, fokozott ellenőrzés során, személyi szabadságot korlátozó intézkedések foganatosításakor, rendezvény, esemény alkalmával meghatározott területre belépő személyek esetében, az állam működése, illetve a lakosság ellátása szempontjából fontos létesítményekbe való be- és kilépéskor.

A Testület megítélése szerint jelen esetben nem az Rtv. 29. §-ának hivatkozott bekezdése teremtett jogalapot a panaszos ruházatának átvizsgálására, mivel egyik fordulata sem állt fenn: nem volt közrendet, illetve közbiztonságot fenyegető veszély, illetve a panaszossal szemben nem forgott fenn bűncselekmény gyanúja. A panaszos magatartása (mulasztása) miatt felmerült szabálysértések jellege nem tette indokolttá a ruházatátvizsgálást, az első fordulat („személyazonosság megállapítása”) pedig azért nem jöhetett szóba, mert a panaszos közölte, hogy nincsenek nála okmányok, ezért a rendőr közölte is vele, hogy előállítását fogják végrehajtani. Ezt a közlést követően foganatosították ruházatának átvizsgálását.

Az előző okfejtés alapján a ruházatátvizsgálás helyesen az Rtv. 31. §-a alapján történhetett, mivel a panaszossal szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést (előállítást) foganatosítottak. A Testület megítélése szerint a panaszossal szembeni intézkedés megfelelő jogalap birtokában történt.

A Testület az Rtv. 31. §-ával összefüggésben ugyanakkor utal arra, hogy a törvényi szóhasználat alapján („átvizsgálhatja”) a rendőrnek mérlegelési lehetősége van a ruházatátvizsgálás foganatosítása tekintetében, ezért e jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben a Testület vizsgálta az intézkedés jogszerűsége mellett annak arányosságát (Rtv. 15. §) is. Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Jelen panaszügyben a rendelkezésre álló dokumentumokban nem szerepelt olyan körülmény, ami arra utalt, hogy a panaszos támadásától vagy önveszély okozásától kellett tartani. Ezt támasztja alá, hogy a

panaszossal szemben a rendőrök bilincset sem alkalmaztak a rendőrségre történő beszállítása során.

b) A panasz azon részével összefüggésben, hogy a panaszos készpénze az intézkedés során a földre került, a Testület hivatkozik az Rtv.-nek a rendőri jogkorlátozás általános elveit megfogalmazó 17. §-ának (1) bekezdésre. Eszerint: a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A Testület megítélése szerint a ruházatátvizsgálás ugyan megfelelő jogalap birtokában történt, azonban az arányosság követelményét a rendőrség megsértette, ami miatt sérült a panaszos személyes integritáshoz és emberi méltósághoz való joga. Azzal összefüggésben, hogy a panaszos kipakoltatott papírpénze a földre került – figyelemmel arra, hogy vétkesség nem terheli az intézkedő rendőrt, mivel az a szeles időjárás miatt történt –, és azonnal hiánytalanul meglett, a Testület nem állapította meg a tulajdonhoz való jogának a megsértését sem.

4) A Testület vizsgálta a panaszos előállításának indokoltságát és annak egyes körülményeit.

a) Az Rtv. 33. §-ának (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az elfogás és az előállítás okait.

Az előállítás okaként az annak végrehajtásáról szóló jelentésben (és az utóbb készített rendőri jelentésekben) az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés a) pontját jelölték meg, amely szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja. Az Rtv. 29. §-ának (4) bekezdése szerint az igazoltatott a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható. Ilyen esetben a 29. § (5) bekezdése szerint az előállítás csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.

A panaszbeadvány szerint a panaszosnál nem voltak a személyazonosság igazolására alkalmas okmányok, de a panaszos azt kérte, hogy a 3 percre levő munkahelyére – ahol az iratokat hagyta – együtt menjenek el, illetve felajánlotta, hogy a helyszínre hozatja iratait. A rendőrök mindkét kérését elutasították.

A szabálysértési feljelentés szerint az igazoltatás során a panaszos azt mondta, hogy iratai a lakásán maradtak. A rendőrök az adatokat bemondás alapján akarták rögzíteni, de a panaszos azt közölte, hogy nem mondja meg, csak a kapitányságon. A kiegészítő rendőri jelentés szerint szintén az hangzott el, hogy a panaszos iratait az intézkedés helyszínétől távol eső otthonában felejtette, és munkahelye van a közelben.

A Testület ezzel kapcsolatban utal arra, hogy az Rtv. szóhasználata alapján az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés a) pontja szerinti esetben az intézkedő rendőrnek mérlegelési lehetősége van az előállítás végrehajtása tekintetében. A Szolgálati Szabályzat 43. §-a továbbá úgy rendelkezik, hogy az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását akkor kell mellőzni, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor. Az előállítás ezen okból továbbá akkor is mellőzhető, ha az igazoltatott személy személyazonossága más, egyszerűbb módon tisztázható.

A Testület e jogszabályi rendelkezésekkel összefüggésben az intézkedés jogszerűsége mellett vizsgálta annak arányosságát (Rtv. 15. §) is. Jelen esetben azt kellett vizsgálni, hogy a rendőrök dönthettek-e úgy, hogy a szabadságelvonással járó intézkedés helyett a panaszossal az irataiért mennek (vagy egy munkatársával a helyszínre hozzák az iratokat). A Testületnek ehhez azt a kérdést kellett tisztáznia, hogy a panaszos személyazonosításra szolgáló okmányai és vezetői engedélye hol volt: munkahelyén vagy lakásában. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a Testület nem tudta feloldani az ellentmondást ebben a tekintetben: a panaszbeadvány szerint az iratok a helyszíntől néhány percre levő munkahelyén voltak (a panaszbeadvány kiegészítésében már „otthonfelejtett iratokat” említett a panaszos), míg a rendőri jelentések szerint maga a panaszos azt mondta a rendőröknek, hogy iratai az otthonában vannak. A lakása a rendőri intézkedés helyszínétől távol esik, míg munkahelye az, ami a helyszíntől kb. 3 percnyi távolságra van. Továbbá abban a kérdésben is ellentmondás mutatkozik, hogy a panaszos megadta-e a rendőrök kérésére adatait, ami alapján a rendőrök egyáltalán mérlegelni tudták annak lehetőségét, hogy hazavigyék. A Testület az egymásnak ellentmondó bizonyítékok miatt nem tudott állást foglalni az intézkedés arányossága tekintetében.

A Testület ehelyütt utal viszont az Rtv. 29. §-ának (2) bekezdésére, amely szerint egy, a helyszínen jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja a rendőr az intézkedés alá vont személyazonosságának igazolásaként. Az Rtv. ezen rendelkezése a rendőr diszkrecionális jogkörébe adja a személyazonosság igazolásának ez a módját, az a rendőrt nem kötelezi annak elfogadására. Figyelemmel arra, hogy nem volt olyan személy, aki igazolhatta volna a panaszost az intézkedés helyszínén, az Rtv. szerinti lehetőség nem forgott fenn. A Testület megítélése szerint a panaszos által felajánlott megoldások pedig személyazonossága igazolására aránytalan terhet róttak volna a rendőrségre.

A Testület a fenti okfejtés alapján megállapította, hogy a panaszos előállítása megfelelő jogalap birtokában történt. Az intézkedés arányossága tekintetében ugyanakkor – a bizonyítékok egymásnak ellentmondó volta miatt – nem tudott állást foglalni, ezért a panaszos személyes szabadsághoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

b) A Testület vizsgálta a panaszos előállításának időtartamát is.

Az előállítás időtartamával kapcsolatban az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése azt tartalmazza, hogy a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja.

Jelen ügyben a panaszos előállítása 2011. február 23-án 14 óra 20 perctől 15 óráig tartott. A rendőrségi dokumentumok tanúsága szerint ezen időtartam alatt történt meg a panaszos rendőrkapitányságra való beszállítása, ahol megállapították, személyazonosságát, adatait a BM nyilvántartóból lekérték és rögzítették, illetve a rendőri intézkedésről szóló jelentést elkészítették, és az előállítás időtartamáról szóló igazolást kiállították, a panaszossal aláírták. A rendőrkapitányság épületében a felsorolt cselekmények 25 percet vettek igénybe.

A Testület megállapítása szerint az előállítás időtartama az intézkedések elvégzéséhez szükséges ideig tartott, ezért jogszerűen korlátozta a rendőrség a panaszos személyes szabadsághoz való jogát.

5) A panaszos sérelmezte beadványában, hogy az előállításról nem tudta értesíteni hozzátartozóit, illetve a munkahelyét, mivel mobiltelefonját a rendőri intézkedés elején kikapcsoltatták. A Testület külön vizsgálta a hozzátartozó értesítésének kérdését, illetve a mobiltelefon kikapcsoltatás jogszerűségét.

a) Az értesítésekkel összefüggésben a Testület utal az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésére, melynek értelmében a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ezen törvényhely kötelezően előírja, hogy – az Rtv. 97. §-a h) pontja szerinti – fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés nem tartalmaz arra vonatkozóan adatot, hogy a panaszos kérte-e hozzátartozója kiértesítését. A panaszossal szemben intézkedő rendőrök utóbb készített jelentése szintén nem tartalmaz ebben a kérdésben információt, ezért a Testület ismételt felvilágosítást kért az intézkedő rendőröktől. A kiegészítő jelentésben semmilyen információ nincs a kiértesítésre vonatkozóan. Az előállítás időtartamáról szóló igazoláson „az előállított a hozzátartozója/képviselőjének kiértesítését nem kérte” rovatnál aláhúzással jelölték meg, hogy azt a panaszos nem kérte. A panaszos maga úgy nyilatkozott, hogy a rendőrkapitányság folyosóján az előállítás időtartamáról szóló igazoláson a „nem kérte” mondatrészt húzta alá.

A Testület a bizonyítékok alapján azt a megállapítást tette, hogy a rendőrség nem követett el mulasztást, ezért nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

b) A panaszos mobiltelefonjának kikapcsoltatása tekintetében ugyanakkor a Testület az alábbiakra mutat rá.

Az Rtv. nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy előállítás esetén az érintett személy mobiltelefonjának kikapcsoltatására kötelezhető lenne (illetve, hogy azt tőle elveheti az intézkedő rendőr). A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 16. §-ának (1) bekezdése viszont már a fogvatartottak befogadásával kapcsolatban tartalmazza azt a rendelkezést, hogy befogadáskor a fogvatartott ruházatát támadás vagy önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából át kell vizsgálni.

Az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. A mobiltelefon nem tartozik sem a támadásra, sem az önveszély okozására alkalmas tárgy kategóriába.

A rendőrök kiegészítő jelentésükben nem nyilatkoztak arról, hogy közölték-e a panaszossal, hogy milyen jogszabályi rendelkezés alapján kötelezték telefonja kikapcsoltatására, illetve a Testület irányába sem tudtak megjelölni jogszabályi rendelkezést. Az intézkedő r. főtörzsőrmester csupán azt nyilatkozta a panasz ezen részlete tekintetében, hogy „az előállítás időtartamára tekintettel” kérte a panaszost, hogy mobiltelefonját kapcsolja ki, „hiszen a rendőrségi épületben kifejezetten kéri, hogy mellőzzék a mobiltelefon használatát”, illetve hogy „ne zavarja az ügyintézés”.

A Testület ezzel összefüggésben egyrészt megjegyzi, hogy több állásfoglalásában [pl. a 130/2008. (XI. 5.) sz., 275-276/2009. (IX. 16.) sz. állásfoglalásokban] felhívta a rendőrség figyelmét arra, hogy a hozzátartozó vagy más személy értesítését elsődlegesen a panaszosnak kell biztosítani, és csak akkor a rendőrség feladata ez, ha a fogvatartott nincs olyan helyzetben, hogy e jogával élhessen. Az állásfoglalás III. rész 6) a) pontjában részletezett, az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésében biztosított garanciális rendelkezés – ami tehát kötelezően előírja, hogy a fogvatartott részére biztosítani kell a hozzátartozó (más személy) kiértesítésének lehetőségét, ha az nem veszélyezteti az intézkedés célját – helyes értelmezése szerint az értesítést elsődlegesen a panaszosnak kell biztosítani, és csak akkor a rendőrség feladata az, ha a fogvatartott nincs olyan helyzetben, hogy e jogával élhessen. A panaszos mobiltelefonjának kikapcsoltatása eszerint addig nem történhetett volna meg, míg a panaszos hozzátartozója (illetve munkahelyi vezetője) értesítéséhez való jogával nem élt.

Másrészt a rendőrségi iratokból nem derül ki, illetve az intézkedők maguk sem hivatkoztak olyan körülményre, ami a telefon kikapcsoltatását indokolttá tette. A Testület megítélése szerint az intézkedések végrehajtása során nem hátráltatta volna a rendőröket, ha a panaszos értesítheti munkahelyét távolléte okáról. A helyzet megoldását az jelenthette volna, ha az intézkedések aktív cselekményeinek lezárását követően közvetlenül a panaszos telefonálást kezdeményez a munkahelyére, ezáltal a

két érdek, a rendőri intézkedések gyors és hatékony végrehajtása és a panaszos értesítési joga egyaránt érvényesül.

A Testület álláspontja szerint a rendőrök jogszerűtlenül döntöttek arról, hogy a telefonálást nem engedélyezik a panaszosnak, ami által – figyelemmel az előállítás 40 perces időtartamára is – csekély mértékben sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

6) A panaszbeadvány szerint a panaszos a rendőrkapitányságon jelezte, hogy panaszt kíván tenni, amire az volt a rendőrök válasza, hogy kikiabáltak, hogy „a lap alján levő címen megteheti”. Állítása szerint nem tájékoztatták a rendőrök a jogorvoslati lehetőségeiről, a Testület működéséről az előállítás időtartamáról szóló igazoláson olvasható elérhetőség alapján szerzett tudomást.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése alapján köteles a rendőr az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés nem tartalmaz információt a panaszjogról való kioktatás megtörténte tekintetében. A szabálysértési feljelentés csak azt az információt tartalmazza, hogy a panaszos jelezte: panasszal kíván élni a rendőri intézkedéssel szemben. Az intézkedő rendőrök utóbb készített jelentése szerint a panaszos, amikor a rendőrkapitányság épületében megkapta az előállítás időtartamáról szóló igazolást, akkor jelezte, hogy a Testületnél panasszal fog élni. Az intézkedésben résztvevő rendőrök arra vonatkozó nyilatkozata – a Testület arra irányuló ismételt kérdése ellenére – hiányzik, hogy a panasz lehetőségéről való teljes körű tájékoztatás megtörtént-e, és milyen formában. A kiegészítő rendőri jelentésben is csak azt nyilatkozta a r. főtörzsőrmester, hogy a panaszos az intézkedés végén, a rendőrség épületében közölte, hogy panasszal kíván élni, amit majd személyesen tesz meg a részére átadott igazoláson szereplő Testületnél.

Egyetlen rendőrségi dokumentum sem tartalmaz arra vonatkozóan utalást, hogy a rendőri intézkedés elszenvedője az Rtv. 92. §-ának (1)-(2) bekezdése alapján – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést fogyanatosító rendőri szervhez, vagy kérheti a Testület vizsgálatát. A Testület immár sokadszor hívja fel a rendőrség figyelmét arra, hogy önmagában a Testület elérhetőségére utalás – egy sorban más jogvédő szervezettel – anélkül, hogy a jogorvoslat benyújtásának határidejét megjelölnék, nem tekinthető a panaszhoz való jog lehetőségéről történő tájékoztatásnak.

A Testület továbbá ennek a kérdésnek a vizsgálata során is utal arra, hogy amennyiben a rendőrség nem cáfolja a panaszos állítását – illetőleg a rendelkezésre álló körülmények nem támasztanak kétséget azzal kapcsolatban –, úgy a Testület a döntését a panaszos állítására alapozza.

A Testület a rendelkezésére álló információk alapján megállapította, hogy a rendőrség nem tett eleget a panaszjogról való tájékoztatási kötelezettségének. A Testület a mulasztás miatt megállapította a panaszos jogorvoslathoz való jogának sérelmét.

7) A panaszos sérelmezte beadványában az intézkedő r. őrmester viselkedését, aki szerinte érezte a hatalmi fölényét, nagyképűen viselkedett.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés.

A Testület továbbá felhívja a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is, amelyek ugyan nem minősülnek jogszabályi előírásoknak, azonban alapjaiban meghatározzák a rendőri hivatás értékeit, és erkölcsi iránymutatásul szolgálnak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 5. pontja kimondja, hogy „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.”

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés, és az intézkedő rendőrök jelentése nem tartalmazott a viselkedésükre, hangnemükre vonatkozóan információt. A Testület ebben a kérdésben is újabb felvilágosítás-kéréssel fordult tehát a rendőrséghez, hogy nyilatkozzanak a kérdésben, de a rendőrök nem nyilatkoztak a panasz ezen részét illetően sem.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján elfogadta a panaszos álláspontját, ezért az intézkedő rendőr viselkedése tekintetében a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét állapította meg.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszossal szemben foganatosított közlekedésrendészeti intézkedés, igazoltatás és előállítás jogszerűen történt, de a vizsgált rendőri intézkedések – végrehajtásuk során – több ponton sértették a panaszos tisztességes eljáráshoz, személyi integritáshoz és emberi méltósághoz, valamint jogorvoslathoz való jogát.

Az egyes alapjogok sérelme összességében elérte azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza. Ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A.§-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2011. július 21.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET